

Sygn. akt: II Ka 324/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ryszard Warda

Sędziowie: SO Jerzy Pałka

SO Artur Bobiński

Protokolant: Monika Iwańska

przy udziale Prokuratora Prok. Okr.: Andrzeja Ołdakowskiego

oraz oskarżycielki posiłkowej B. R.

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2016 r.

sprawy **W. B.** s. J.

oskarżonego z art. 300 § 2 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego W. B. od wyroku Sądu Rejonowego w Przasnyszu z dnia 12 stycznia 2016 r. sygn. akt II K 216/15

orzeka:

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

II. zasądza od oskarżonego W. B. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem opłaty za II instancję oraz obciąża go wydatkami za postępowanie odwoławcze.

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adwokata K. S. kwotę 420 (czterysta dwadzieścia) złotych powiększoną o podatek VAT w stawce 23% tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżycielce posiłkowej B. R..

Sygn. akt: II Ka 324/16

UZASADNIENIE

W. B. s. J. został oskarżony o to, że:

w okresie od dnia 5 kwietnia 2012 r. do 18 lutego 2014 r. w miejscowości P. i P., w celu udaremnienia wykonania wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga z dnia 18 stycznia 2012 r. sygn. akt: II C 942/09 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 20 sierpnia 2013 r. udaremnił zaspokojenie swojego wierzyciela – B. R., poprzez:

- darowanie bratu A. B. (1) w dniu 5 kwietnia 2012 r. w P., składników swojego majątku w postaci akcji zwykłych imiennych w ilości 55.866 sztuk, wartości 55,866 złotych;

- darowanie matce J. B. w dniu 15 marca 2013 r. w P., składników swojego majątku w postaci samochodu (...) o nr rej. (...), wartości 3.000 złotych i samochodu marki P. (...) o nr rej. (...),

- zbycie składników swojego majątku w P. w ten sposób, iż aktem notarialnym w dniu 18 lutego 2014 r. (...) dokonał podziału, objętego wspólnością ustawową majątku, przekazując na wyłączną własność żonie A. B. (2), dwie nieruchomości gruntowe wraz z budynkami, o łącznej wartości 400.000 złotych, które to składniki były zagrożone zajęciem

tj. o czyn z art. 300 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w Przasnyszu wyrokiem z dnia 12 stycznia 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: II K 216/15 W. B. uznał za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów, które zakwalifikował jako jeden czyn ciągły, wypełniający dyspozycję art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i na podstawie art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności przy czym na podstawie art. 69 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i w zw. z art. 70 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie tej kary warunkowo zawiesił na okres próby 2 (dwóch) lat. Ponadto zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, w tym kwotę 1.245,92 złotych tytułem wydatków i kwotę 120 złotych tytułem opłaty sądowej. Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata K. S. kwotę 619, 92 złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżycielce posiłkowej B. R..

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego w Przasnyszu wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając wyrok w całości na korzyść oskarżonego W. B.. Na podstawie art. 438 pkt. 2 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił obrazę przepisów postępowania mogących mieć istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez:

- naruszenie art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. i art. 202 k.p.k., poprzez zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodu z opinii biegłych z zakresu psychiatrii w sytuacji, gdy istniały wątpliwości co do stanu psychicznego oskarżonego i powinien być on zbadany przez biegłych psychiatrów w celu określenia czy był poczytalny w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu oraz czy w chwili czynu mógł pokierować swoim postępowaniem, a co najmniej zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii wstępnej jednego biegłego psychiatry dla ustalenia, czy wątpliwości co do poczytalności oskarżonego mają rzeczywiście uzasadniony charakter.

Ponadto skarżonemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mogący mieć wpływ na jego treść poprzez: niezasadne przyjęcie, iż jedynie na skutek nie uznania przez oskarżonego powództwa pokrzywdzonej i nie godzenia się z wyrokiem zasądzającym od oskarżonego rentę i odszkodowanie „musiał wiedzieć, że przeciwko niemu jest wszczęta egzekucja”, stąd celowo wyzbywał się mienia, które w pierwszej kolejności byłoby zajęte przez komornika podczas, gdy oskarżony już od kwietnia 2010 r. dokonywał regularnych wpłat na rzecz oskarżycielki posiłkowej, pisma komorników przez wiele miesięcy wysyłane były na adres, pod którym oskarżony nie zamieszkiwał, oskarżony zawsze odpowiadał na pisma komorników, które otrzymywał, informując o dokonywanych wpłatach, zaś jego majątek, łącznie z nieruchomościami, nie został nigdy zajęty w toku postępowań egzekucyjnych, co dawało oskarżonemu uzasadnione podstawy do przyjęcia, iż nie postępuje wbrew prawu dokonując w 2014 r. podziału majątku wspólnego wspólnie żoną, z którą od wielu lat pozostawał w faktycznej separacji, czy dokonując darowizny akcji na rzecz swojego brata, który również był jego wierzycielem, czy wreszcie starych samochodów, których nie chciał zająć żaden komornik, z uwagi na ich znikomą wartość na rzecz matki, na której utrzymaniu pozostawał i pozostaje;

W sytuacji nieuwzględnienia przez Sąd powyższego zarzutu o charakterze proceduralnym – na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt. 4 k.p.k. skarżący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi rażącą niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary w postaci 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat, przez niedocnienie znaczenia ustalonych w tej sprawie okoliczności łagodzących takich, jak systematyczne spłacanie już od kwietnia 2010 r. zasądzonych na rzecz oskarżycielki posiłkowej należności, która pomimo to, nie informowała komorników o tym fakcie i kontynuowała egzekucję, co z kolei powodowało

nieświadomość oskarżonego, co do faktu, a następnie i zasadności toczących się przeciwko niemu postępowań egzekucyjnych zaś przecenienie wymowy i znaczenia ustalonych przez Sąd okoliczności odpowiadającej jej celom i nie uwzględniającej ustawowych dyrektyw nakazujących zwracać szczególną uwagę również na okoliczność sprawy, właściwości i warunki osobiste sprawcy.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji z zaleceniem przeprowadzenia badań psychiatrycznych oskarżonego przez biegłych, w celu określenia czy oskarżony był poczytalny w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu oraz czy w chwili czynu mógł pokierować swoim postępowaniem ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia zarzutów apelacji o charakterze proceduralnym dotyczącego braku badania oskarżonego przez biegłych psychiatrów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od dokonania zarzucanego mu czynu, względnie warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec oskarżonego na okres próby dwóch lat oraz zwolnienie go od kosztów sądowych. Ponadto skarżący wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci kopii karty informacyjnej (...) Oddziału (...) (...) Szpitala (...) w C. z dnia 19 grudnia 2008 r. z zaleceniem terapii psychologicznej i konsultacji psychiatrycznej dla oskarżonego, kopii historii choroby oskarżonego z (...) w C. na okoliczności mogące mieć wpływ na cenę stanu zdrowia psychicznego oskarżonego, rozliczenia 40.000 złotych otrzymanych przez oskarżonych z tytułu podziału majątku, na okoliczność braku pokrzywdzenia wierzycielki.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniesiona przez obrońcę oskarżonego apelacja okazała się niezasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Chybiony okazał się zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisów art. 9 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. oraz art. 202 k.p.k. polegający na zaniechaniu przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodu z opinii biegłych z zakresu psychiatrii w sytuacji, gdy istniały uzasadnione wątpliwości co do stanu psychicznego oskarżonego i powinien być on być zbadany przez biegłych psychiatrów w celu określenia, czy był poczytalny w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu oraz czy w chwili czynu mógł pokierować swoim postępowaniem, oraz zaniechaniu przeprowadzenia dowodu z opinii wstępnej jednego biegłego psychiatry dla ustaleniem, czy wątpliwości co do poczytalności oskarżonego mają rzeczywiście uzasadniony charakter.

Oskarżony W. B. co prawda miał problemy zdrowotne, rozpoznano u niego niewydolność serca, migotanie przedsionków, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę typu 2, otyłość, chorobę refluskową przełyku, zespół jelita drażliwego (k. 239), zaburzenia lipidowe (k. 241), zaburzenia rytmu zatokowego (k. 243), jednakże nie stwierdzono u niego choroby psychicznej. Co prawda w karcie leczenia z dnia 19 grudnia 2008 r. zawarto informację, że pacjentowi zaproponowano terapię psychologiczną oraz zalecono konsultację psychiatryczną to wynikało to jednakże ze zgłaszanych przez pacjenta dolegliwości związanych za złym ogólnym samopoczuciem, zawrotami i bólami głowy z jakimi to zgłosił się pacjent. Również z karty leczenia w poradni zdrowia psychicznego wynika, że oskarżony cierpiał na zawroty głowy i bóle głowy. Brak jest natomiast zapisów w karcie leczenia w poradni psychiatrycznej zdiagnozowania choroby psychicznej u skazanego, która to miałyby powodować uzasadnioną wątpliwość co do poczytalności oskarżonego w dacie popełnienia czynu. Ponadto z materiału zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że ostatni zapis w karcie chorobowej leczenia w poradni psychiatrycznej dokonano 24 listopada 2014 r. a zatem po tej dacie oskarżony zaprzestał kontynuacji leczenia, a raczej diagnozowania się w poradni. Na marginesie zaznaczyć należy, że rejestracja w poradni psychiatrycznej nastąpiła 12 września 2014 r. tak więc oskarżony był pod opieką tejże poradni zaledwie dwa miesiące zaś w okresie wyżej wymienionym odbyła się diagnostyka zgłaszanych dolegliwości w postaci zawrotów głowy, pogorszenia koncentracji, problemów ze snem.

W ocenie Sądu Odwoławczego w niniejszej sprawie brak było istnienia uzasadnionych wątpliwości co do stanu psychicznego oskarżonego w chwili popełnienia czynu. Z treści pism składanych w niniejszej sprawie jak i pism dołączanych do akt niniejszej sprawy autorstwa oskarżonego a dotyczących np. innych spraw oskarżonego (np. podziału majątku z małżonką, pism w toku postępowań egzekucyjnych) wynikało, że oskarżony rozumie kwestie prawne.

Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy, wprowadzając do procesu wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy dowody. Ocena tych dowodów, znajdująca odzwierciedlenie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, jest wszechstronna, szczegółowa, uwzględnia wszystkie okoliczności ujawnione na rozprawie, zarówno te, które przemawiały na korzyść oskarżonego, jak i na jego niekorzyść. Nadto, dokonana została w sposób spełniający wymogi art. 7 k.p.k., tj. po rozważeniu wszystkich przeprowadzonych dowodów, według zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Jeżeli zatem ocena dowodów została dokonana w ramach swobody, o której mowa w art. 7 k.p.k., a nadto bez naruszenia art. 4 k.p.k. i 410 k.p.k., nie można stwierdzić, by ustalenia faktyczne dokonane w sprawie obarczone były jakimś błędem, w szczególności mogącym mieć wpływ na treść wyroku. Podkreślenia wymaga zarazem, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku w najistotniejszych aspektach, tj. zarówno w zakresie ustaleń faktycznych, oceny dowodów jak i oceny prawnej zachowania oskarżonego ma charakter modelowy i w sposób precyzyjny przedstawia zarówno stanowisko Sądu I instancji, jak również argumenty, jakie za tym stanowiskiem miałyby przemawiać. W znacznej mierze w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku znajdują się odpowiedzi na wszystkie pytania, czy zagadnienia wskazane we wniesionych środkach odwoławczych, co powoduje, że akceptując stanowisko Sądu I instancji, Sąd odwoławczy zwolniony jest od ponownego, szczegółowego przedstawiania tych samych okoliczności, na jakie wskazał już Sąd Rejonowy. W tym stanie rzeczy podkreślenia wymaga jedynie, że Sąd meriti słusznie uznał zachowanie oskarżonego za wypełniające znamiona występku z art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Przestępstwo określone w wymienionym przepisie ma charakter skutkowy, a więc do wypełnienia wszystkich jego znamion niezbędne jest udaremnienie, bądź uszczuplenie egzekucji. To w konsekwencji oznacza, iż kryminalizacją objęto tylko te postacie udaremnienia egzekucji przez dłużnika, które prowadzą do oznaczonego skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela. Przez „udaremnienie zaspokojenia wierzyciela” należy rozumieć całkowite uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia – wierzyciel nie znajdzie zaspokojenia nawet w części. Przez „uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela” należy zaś rozumieć zmniejszenie zaspokojenia wierzyciela, a więc uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia w jakiegokolwiek części. Wymienione skutki przestępne są określone w art. 300 § 2 k.k., który dotyczy także mienia „zagrożonego zajęciem”. W świetle tego przepisu nie jest zatem wymagane, aby w czasie przestępnego działania istniało już orzeczenie, którego wykonanie sprawca chce udaremnąć (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. akt VKK 226/11).

Określone w art. 300 § 2 przestępstwo udaremnienia egzekucji polega na podejmowaniu przez dłużnika opisanych w nim działań w stosunku do składników jego majątku, które objęte zostały postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwowego. Przestępstwo określone w art. 300 § 2 ma charakter materialny. Jego dokonanie bowiem wymaga udaremnienia (lub uszczuplenia) zaspokojenia swego wierzyciela (tak wyrok SN z dnia 18 października 1999 r., II KKN 230/99, Orz. Prok. i Pr. 2000, nr 2, poz. 8). Należy w związku z tym podkreślić, że podstawowym kryterium ograniczającym tę odpowiedzialność jest zawarte w art. 300 § 2 wymaganie, aby dłużnik działał w celu udaremnienia wykonania przewidywanego orzeczenia sądu lub innego organu państwowego w przedmiocie egzekucji składników jego majątku (zamiar bezpośredni kierunkowy). Nie sposób zgodzić się z obrońcą oskarżonego, że zgromadzone w sprawie dowody nie dostarczyły uzasadnienia do przyjęcia po stronie oskarżonego zamiaru udaremnienia egzekucji. Oskarżony doskonale był zorientowany, że zobowiązany jest do płacenia należności na rzecz żony zmarłego T. R. a mianowicie B. R. tj. renty w kwocie 500 złotych miesięcznie oraz odszkodowania w kwocie 30.000 złotych jak również kwoty 9.100 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 sierpnia 2009 r. Oskarżony wiedział, że toczy się postępowanie egzekucyjne. Zbycie w drodze darowizny składników majątku bratu A. B. (1) w dniu 5 kwietnia 2012 r. akcji zwykłych imiennych w ilości 55.866 sztuk o wartości 55.866 złotych, darowanie matce J. B. w dniu 15 marca 2013 r. samochodu (...) o nr rej. (...) o wartości 3.000 złotych i samochodu marki P. (...) o nr rej. (...), zbycie składników swojego majątku w P. poprzez przekazanie na wyłączną własność żonie A. B. (2) dwóch nieruchomości gruntowych wraz z budynkami o łącznej wartości 400 000 złotych bez wątplenia pozbawiło wierzycielkę B. R. możliwości zaspokojenia się z tych składników majątku. Słusznie zatem uznał Sąd Rejonowy, że zachowanie oskarżonego było świadomym i celowym działaniem, zmierzającym bezpośrednio do udaremnienia zaspokojenia wierzycielki.

Niewątpliwie oskarżony miał świadomość posiadania zadłużenia, dlatego też podjął nie jedną, lecz szereg czynności faktycznych i prawnych zmierzających do uszczuplenia swojego majątku.

Na uwzględnienie nie zasługuje także zarzut wymierzenia oskarżonemu rażąco niewspółmiernie surowej kary. obrońca uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że wymierzenie oskarżonemu kary 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat nastąpiło z naruszeniem art. 53 k.k., przez niedocnienie znaczenia ustalonych w sprawie okoliczności łagodzących takich jak systematyczne spłacanie już od kwietnia 2010 r. zasądzonych na rzecz B. R. należności, która pomimo, to nie informowała komorników o tym fakcie i kontynuowała egzekucję, co z kolei powodowało nieświadomość oskarżonego co do faktu, a następnie i zasadności toczących się przeciwko niemu postępowań egzekucyjnych, niekaralności oskarżonego, sytuacji zdrowotnej, rodzinnej, zawodowej, przecenienie okoliczności obciążających. Nie sposób zgodzić się z apelującym w tym przedmiocie. Sąd Rejonowy wymierzył karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa. Bez wątpienia sąd Rejonowy orzekając karę z warunkowym zawieszeniem wziął pod uwagę wszelkie okoliczności świadczące na korzyść oskarżonego na jakie powoływał się skarżący, a mianowicie niekaralności oskarżonego, sytuacji zdrowotnej, rodzinnej, zawodowej oraz dokonywanie częściowo spłat należności.

O kosztach za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. i art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 23.06.1773 roku o opłatach w sprawach karnych Dz. U z 1983 r., nr 49, poz. 223 z późn. zmianami.

Natomiast na podstawie § 17 ust. 2 pkt. 4 i § 4.1. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z dnia 5 listopada 2015 r.) zasądzono na rzecz adwokata K. S. kwotę 420 złotych powiększoną o podatek VAT w stawce 23% tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżycielce posiłkowej B. R..